

Nr 323.

Av herr **Mannerskantz m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område m. m.*

På förslag av *Kungl. Maj:t* fattade 1947 års riksdag principbeslut om nya riktlinjer för den svenska jordbrukspolitikens utformning. De omfattande reformer, som detta beslut innebar, förutsattes då skola träda i kraft från och med den 1 juli innevarande år. I enlighet med detta riksdagsbeslut har *Kungl. Maj:t* nu i proposition nr 149 framlagt förslag angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område m. m.

Sedan riksdagen fattade sitt ovannämnda principbeslut har emellertid en utveckling i olika avseenden ägt rum, vilken man icke gärna kunde förutse vid nämnda tidpunkt. Bland annat har det penningpolitiska läget radikalt förändrats och inger nu allvarliga betänkligheter. På grund härav framstår det för närvarande såsom en nödvändighet att så vitt möjligt begränsa de statliga utgifterna. Vikten därav har även framhållits i fullmäktiges i riksbanken skrivelse av den 30 september 1947, i vilken fullmäktige icke ens tvekade att tillstyrka en omprövning av redan fattade beslut, som kunde leda till en mera betydande automatisk utgiftsökning. Vidare har årets riksdag i anledning av bankoutskottets utlåtande nr 6 förklarat, att riksdagen ansluter sig till den uppfattning, som kommit till uttryck i bland annat fullmäktiges nyssnämnda framställning.

Då *Kungl. Maj:ts* förevarande förslag kommer att medföra en långt ifrån oväsentlig utgiftsökning, borde detta sålunda enbart ur penningpolitisk synpunkt föranleda till en omprövning av riksdagens beslut. Samma rent penningpolitiska skäl böra även föranleda till att sådana investeringar, vilka icke omedelbart leda till en ökad produktion, i nuvarande läge böra ställas på framtiden. Då det framlagda förslaget sannolikt kommer att medföra vissa störningar i den rådande jordbruksproduktionen och först på lång sikt möjligen kan öka tillgången på inhemska livsmedelsprodukter, synes det ur denna synpunkt icke tillrådligt att i nuvarande läge, då högsta möjliga produktionskapacitet på näringslivets alla områden kräves, genomföra ifrågasvarande förslag.

Den brist på materiel och arbetskraft, som kännetecknat den senaste tidens utveckling i landet, är alltjämt akut. Den materiel, som erfordras för rationaliseringsprogrammets genomförande, torde icke vara möjlig att anskaffa i tillräcklig omfattning inom överskådlig tid. Arbetskraftstillgången har visserligen på sistone något förbättrats, men det synes icke uteslutet, att

en betydande del av arbetskraften i landet inom en nära framtid kan komma att erfordras inom andra verksamhetsområden, bland annat inom försvaret.

För övrigt torde genomförandet av förslaget till den 1 juli innevarande år möta stora praktiska svårigheter. Därvid måste uppmärksammas, att bristen på lokaler och den korta tid som står till buds för uppförandet av sådana måste komma att på ett sätt som är ägnat att ingiva allvarliga betänkligheter förhindra ett rationellt genomförande av den tilltänkta organisationen. Även ur rent personell synpunkt kan det ifrågasättas, huruvida tillgången på kvalificerad arbetskraft är tillräcklig för administrationens del.

Den kompetensuppdelning enligt förslaget som skall äga rum mellan hushållningssällskapen och lantbruksnämnderna måste vidare komma att skapa ett osäkerhets- och irritationsmoment bland jordbrukarna, något som kan komma att bli till förfång under en relativt lång övergångsperiod, vilket i nuvarande läge icke kan anses lämpligt.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och med tanke på den allmänna ovissheten inför den närmaste framtiden torde därför i dagens läge starka skäl tala för ett temporärt uppskjutande av ikraftträdandet av ifrågavarande reform på jordbrukets område. Riksdagen skulle då också givas tillfälle att ånyo pröva den tilltänkta organisationen från de nya utgångspunkter, som föreligga och komma att föreligga. Det förefaller välbetänkt och starkt motiverat att tills vidare låta den nuvarande organisationen av statens bestyr med jordbruket bestå och i de delar, där så kräves, låta densamma övertaga och omhänderha de nya anslag och uppgifter, vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag tillagts lantbruksnämnderna m. fl. organ.

I samband därmed bör givetvis även ikraftträdandet av den av 1947 års riksdag beslutade lagen om kronans förköpsrätt och ändring i lagen den 12 maj 1917 om expropriation samt lagen om överflyttande på lantbruksnämnd av egnahemsnämnd och jordbrukskommission åliggande uppgifter uppskjutas till den tidpunkt, då Kungl. Maj:ts förevarande förslag i sin helhet kan genomföras.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta om ett temporärt uppskjutande av ikraftträdandet av de åtgärder, som föreslås i Kungl. Maj:ts proposition nr 149 angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område, samt i samband därmed att ovan angivna lagars ikraftträdande måtte under motsvarande tid uppskjutas.

Stockholm den 3 april 1948.

Axel Mannerskantz.

Thorsten Isaksson.

Hj. Nilsson.

Gust. Björkman.